

Vår dato 23.01.2012  
Deres dato

Vår referanse 2011/858  
Deres referanse

Saksbehandler  
Stig Arne Skjerven  
Innvalgstelefon  
70 16 14 91



HØGSKOLEN  
I ÅLESUND

Helse- og omsorgsdepartementet  
Postboks 8011 Dep  
0030 Oslo

## HØGSKOLEN I ÅLESUND - HØRINGSSVAR - NOU 2011:9 ØKT SELVBESTEMMELSE OG RETTSSIKKERHET

Høgskolen i Ålesund takker for anledningen til å avgi høringsuttalelse på NOU 2011:9, og Høgskolen ønsker å gi følgende tilbakemelding:

### Om bruk av tvang

Tvangsbruk er et alvorlig inngrep i et enkeltmenneskes liv og bør ha et stort fokus sammen med andre negative opplevelser som mennesker innlagt i psykiatrien erfarer. Høgskolen mener at det legges opp til svært mange skjønnsmessige avgjørelser innen psykisk helsevern, ordlagt som "helhetlig vurdering", "totalvurdering" mm. Det bør stilles strenge krav til dokumentasjon av grunnlaget for skjønnsbestemmelsene, slik at klageorgan kan være best mulig opplyst ved eventuell klagebehandling. Dette vil også være med å styrke rettssikkerheten for enkeltindividet. Klageorganer bør være uavhengige, pasientnære og tre raskt i kraft. Klageorgan bør også være oppmerksom på den "doble krenkelsen" som kan utøves ved at personer klager på vedtak kan oppleve en ny krenkelse fra Klageorganet ved å ikke bli hørt/trodd. Denne dimensjonen har ikke vært problematisert tidligere, og dette krever en form for kommunikasjon/skriftlighet som ivaretar og begrunner klager som ikke tas til følge.

### "Samtykkekompetanse" endres til "Beslutningskompetanse"

Utvalget ønsker at begrepet «samtykkekompetanse» endres til «beslutningskompetanse». Et vilkår for bruk av tvang skal være at pasienten sannsynligvis ville ha ønsket helsehjelp dersom vedkommende hadde hatt beslutningskompetanse. Forhåndserklæringer, individuell plan eller psykiatrisk testament, hvor pasienten har uttrykt holdninger til bruk av tvang, skal tillegges betydelig vekt og det skal arbeides videre med dette i fremtiden. Dette er bra og i fremtiden bør en gå til de land som har innført psykiatrisk testament og se på erfaringer. Lovverket som det legges opp til pr i dag gir ingen reell medbeslutning til mennesker som innlegges i psykisk helsevern. Høgskolen savner for øvrig en operasjonalisering av "betydelig vekt".

### Konverteringsforbudet

Konverteringsforbudet er noe pulverisert i dagens lovverk, og det er nå adgang til å konvertere en frivillig paragraf til tvangsparagraf, gitt at visse kriterier er oppfylt. Dette kan selvfølgelig få ned antallet som er innlagt på tvang, men det er sannsynlig at tvangsopplevelsen øker. Enkeltindividets rettssikkerhet vil ikke øke ved en pulverisering av konverteringsforbudet; sannsynligvis vil den avta etter hvert som pulveriseringen av paragrafen blir mer kjent hos pasientene. Mange pasienter er motstandere av tvangsmedisinering. Utvalget har vektlagt at dersom en person motsetter seg medisiner, så skal andre behandlingsformer prøves først. Høgskolen savner en operasjonalisering av hvilke behandlingsformer som skal prøves og et krav om dokumentasjon på hva som er forsøkt før tvangsmedisinering iverksettes. Nå er det opp til hver enkelt institusjon å bestemme dette, med varierende kvalitet over hva som prøves ut først, sist og hvor lenge.

Postadresse  
Høgskolen i Ålesund  
Postboks 1517  
N-6025 Ålesund  
Norway

Besøksadresse  
Larsgårdsvegen 2  
Internett  
www.hials.no

Telefon 70 16 12 00  
Telefax 70 16 13 00  
Epostadresse  
postmottak@hials.no

Bankkonto  
7694 05 00636  
Foretaksregisteret  
NO 971 572 140

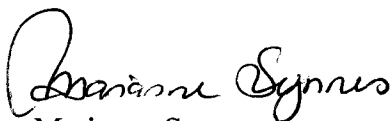
Problematikken om bruk av tvang og demente

Tvangsstatistikken blir sannsynligvis høyere dersom demente skal inn i samme lovverket. For å ha en mulighet til å følge utviklingen mener Høgskolen at det må spesifisere hvordan dette måles og rapporteres, slik at de riktige bestemmelser kan tas i fremtiden etter evalueringer. Det må presiseres at selv om et menneske er innlagt på tvang, så gjelder ikke tvangen alle områder. Pasienter kan selv bestemme viktige dagligdagse ting og styre sin økonomi og sitt liv, så sant det ikke foreligger begrunnet vedtak på det motsatte.

Sluttord

Som en sluttbemerkning understreker Høgskolen at avdelinger, uavhengig av historikk og kultur, bør pålegges å legge til rette for livsinnhold som er fratatt mennesker som er innlagt på tvangsparagraf.

Med vennlig hilsen  
HØGSKOLEN I ÅLESUND



Marianne Synnes  
rektor



Stig Arne Skjerven  
studiesjef